

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 24
la Hotărârea Consiliului INJ nr. 18/2
din 18 octombrie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la disciplina

EXAMINAREA CAUZELOR CIVILE CU IMPLICAREA INSTANȚEI DE JUDECATĂ ÎN EXECUTAREA CIVILĂ Silită

(candidați la funcția de judecător)

AUTORI:

Elena BELEI,

doctor în drept, conferențiar universitar,
formator INJ

Oxana NOVICOV,

doctor în drept, lector universitar,
Secretar General UNEJ

_____AVIZAT

Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. INTRODUCERE

Procedura de executare este o parte indispensabilă a procesului civil și nu poate exista fără implicarea instanței de judecată. Chiar dacă intervenția instanței de judecată nu are un caracter permanent ca în faza judecării, rolul acesteia este unul indispensabil în cadrul executării silite, întrucât justiția este iluzorie fără ca hotărârile judecătorești să fie efectiv executate. Sarcina instanței care a ordonat executarea și care are sub controlul ei permanent activitatea organului de executare, rămâne aceeași – de a arbitra în interesul legii un conflict nestins, de a supraveghea executarea și de a soluționa nemulțumirile părților drepturile cărora sunt vătămate prin executarea silită.

Curriculum-ul pentru activitățile simulative la *Examinarea cauzelor civile cu implicarea instanței de judecată în executarea civilă silită* are drept scop formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la implicarea instanței de judecată în executarea civilă silită. Instanța de judecată a soluționat deja litigiul dintre părți, iar la această etapă legea îi atribuie diferite împuternici: unele pentru a asigura cursul firesc al executării silite, altele pentru a substitui organul de executare silită și desigur pentru a soluționa contestările actelor executorului judecătoresc. De fapt este o procedură de control de competența judecătoriilor în cadrul căreia prevalează forma scrisă. Acest specific procedural amprentează și modul de desfășurare a simulărilor. Viitorul judecător va trebui să exerseze abilități de analiză a documentelor executorii, a actelor procedurale întocmite de către executor, a motivațiilor contestărilor actelor/acțiunilor executorului judecătoresc depuse de către persoanele interesate. La fel un viitor judecător va trebui să întocmească în scris acte de procedură persuasiv motivate.

Obiectivele și sarcinile-cheie a acestei instruirii constau în a desfășura un proces de instruire cu utilizarea exclusivă a unor activități de simulare, conform unor scenarii din timp pregătite, care vor include: activități de întocmire a actelor procesuale, activități de simulare a ședințelor de judecată, activități de întocmire a încheierilor judecătorești, activități de analizare și discutare a unor soluții deja pronunțate în cauze civile pendite pe rolul instanțelor naționale. Scopul activităților de simulare constă în a asigura viitorii judecători cu cunoștințe, abilități și deprinderi practice pentru aplicarea corectă a legislației procesual civile, inclusiv a celei relevante executării silite.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual-civile în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare naționale și a precedentelor CtEDO.

II. COMPETENȚE

Urmare a activităților simulative, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- a) competențe practice de organizare și desfășurare a unei proceduri civile de control;
- b) competențe și abilități de comportament în proces, în special în situații de criză sau conflictuale;
- c) abilități de „menținere sub control” a publicului, părților și participanților la proces;
- d) aprofundarea cunoașterii normelor de procedură (cunoașterea procedurii „pas cu pas”) aplicabile în cazurile în care instanța de fond asigură cursul firesc al executării silite sau substituie organul de executare silită sau soluționează contestările actelor executorului judecătoresc;
- e) cunoașterea problemelor de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații;

- f) competențe de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces părțile, reprezentanții, avocații, alți participanți, grefierii, traducătorii etc., precum și dezvoltarea abilităților practice de interacțiune cu aceștia;
- g) dezvoltarea abilităților de comunicare: cu părțile și participanții la proces, cu publicul și cu mass-media;
- h) aprofundarea cunoașterii drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, alte acte internaționale și aplicarea lor în practică;
- i) dezvoltarea abilităților de redactare, motivare a încheierilor judecătorești, precum și utilizarea corectă a jurisprudenței CEDO în motivarea lor;
- j) dezvoltarea abilității de management corect al timpului judiciar;
- k) dezvoltarea aptitudinilor de recunoaștere și minimizare a stereotipurilor și prejudecăților;
- l) dezvoltarea abilităților de lucru cu tehnica de calcul.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului de activități simulative, audientul candidat la funcția de judecător va:

1. ști specificul examinării cazurilor în care trebuie să asigure cursul executării silite;
2. cunoaște cazurile în care instanța substituie organul de executare silită;
3. putea soluționa contestările actelor executorului judecătoresc;
4. cunoaște modul de desfășurare și organizare a ședinței de pregătire a cauzelor civile pentru dezbateri judiciare, inclusiv pentru examinarea în scris a fondului solicitării în materia executării silite;
5. ști să conducă și să desfășoare o ședință de judecată în care se vor soluționa probleme și incidente care nu țin de fondul unei cauze civile;
6. delimita particularitățile procedurale aplicabile acestui fel de procedură civilă de regulile de drept procedural comun;
7. cunoaște problemele de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații și felul în care acestea pot fi depășite;
8. superviza modalitățile efective de comunicare a actelor de procedură pentru a nu periclita drepturile procedurale;
9. raționaliza criteriile de celeritate a cauzelor cu specific procedural din domeniul executării silite;
10. ști să perfecteze motivat încheierile judecătorești în situațiile relevate acestui fel de procedură civilă;
11. ști să utilizeze corect jurisprudența CEDO în motivarea încheierilor judecătorești;
12. avea abilități de aplicare practică a drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale alte acte internaționale;
13. avea abilității de management corect al timpului de lucru;
14. avea abilități de lucru cu tehnica de calcul;
15. avea abilități de interacțiune constructivă și etică cu publicul, părțile și participanții la proces.

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE

Tematica activităților de simulare	Formator	Semestrul	Total ore pentru simulări	Evaluarea
<i>Procedura înaintea primei instanțe</i>				
B.3.9. Examinarea cauzelor civile cu implicarea instanței de judecată în executarea civilă silită	Elena Belei Oxana Novicov	I	16 (4/12)	Evaluarea continuă a activității/Examen final

V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

Nr. crt.	Tema instruirii prin activități simulative	Numărul de ore pentru activitățile simulative
B.3.9. Examinarea cauzelor civile cu implicarea instanței de judecată în executarea civilă silită		
1.	Analiza reperelor normative privind implicarea practică a instanței de judecată în procedura de executare civil silită.	4
2.	Simularea modului de eliberare a documentelor executorii	2
3.	Simularea examinării demersurilor înaintate de executorul judecătoresc	2
4.	Simularea examinării contestațiilor împotriva actelor executorului judecătoresc și împotriva cuantumului onorariului sau al cheltuielilor de executare ale executorului judecătoresc	4
5.	Simularea examinării cererilor de ridicare a sechestrului de pe bunuri, de întoarcere a executării și de reparare a prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de executare silită.	3
6.	Evaluare și feedback	1
Total ore		16

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și

judiciare, recomandărilor C.S.J., teoriei de specialitate etc. Scenariile vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative.

Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.

Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un greșier, un contestatar/solicitant (reprezentant al acestuia), un pârât (reprezentant al pârâtului). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în funcție de tema simulării.

Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.

Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.

Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător.

Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.

Audienții cu roluri de contestatari/solicitanți în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată (în funcție de tematica activității simulative).

Cererea sau demersul pregătit de contestatar se prindează și se transmite audientului cu rol de pârât din cadrul grupului și formatorului.

Audientul cu rol de pârât din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se prindează și se transmite tot atunci audientului cu rol de reclamant și formatorului.

În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.

Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.

Activitatea verbală în cadrul simulărilor.

Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.

Ședința de judecată se înregistrează audio și video.

După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește încheierea judecătorească.

Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.

La finalul fiecărei activități de simulare, cât și la finalul

printere;

- acces la internet, materiale de birotică;
- robe pentru judecător, greșier, avocați;
- după caz: tablă flip-chart, proiector.

Întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.	
--	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise se vor lua în calcul următoarele criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Veridicitatea și logica motivării.
- g) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.
- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- k) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător).

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din test-grilă (format din întrebări teoretico-aplicative).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

1. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 04 noiembrie 1950.
2. Convenția privind procedura civilă, încheiată la 01 martie 1954 la Haga.
3. Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, încheiată la New York la 10 iunie 1958.
4. Convenția de la Lugano privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, adoptată la 30 octombrie 2007.
5. Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, încheiată la New York la 20 iunie 1956.

6. Convenția Europeană din 20 mai 1980 asupra recunoașterii și executării deciziilor privind supravegherea copiilor și restabilirea supravegherii copiilor.
7. Convenția Comunităților Statelor Independente privind asistența juridică și raporturilor de drept în procesele civile, familiei și penale din 22 ianuarie 1993.

Jurisprudența CtEDO (relevantă tematicii instruirii):

1. CtEDO, cauza Cooperativa agricolă Slobozia-Hanesei c. Moldovei, Hotărârea din 3 aprilie 2007.
2. CtEDO, cauza Gadzhikhanov și Saukov c. Rusiei, Hotărârea din 31 ianuarie 2012.
3. CtEDO, cauza Gochev c. Bulgariei, Hotărârea din 26 noiembrie 2009.
4. CtEDO, cauza Hornsby c. Greciei, Hotărârea din 19 martie 1997.
5. CtEDO, cauza Immobiliare Saffi c. Italiei, [MC] Hotărârea din 28 iulie 1999
6. CtEDO, cauza Lupăcescu și alții c. Moldovei, Hotărârea din 21 martie 2006.
7. CtEDO, cauza Oferta Plus SRL c. Moldovei, Hotărârea din 19 decembrie 2006.
8. CtEDO, cauza Olaru și alții c. Moldovei, Hotărârea din 28 octombrie 2010.
9. CtEDO, cauza Oneryildiz c. Turciei, [MC] Hotărârea din 30 noiembrie 2004.
10. CtEDO, cauza Ouzounis și alții c. Greciei, Hotărârea din 18 aprilie 2002.
11. CtEDO, cauza Pasteli și alții c. Moldovei, Hotărârea din 15 iunie 2004.
12. CtEDO, cauza Păduraru c. României, Hotărârea din 1 decembrie 2005.
13. CtEDO, cauza Prodan c. Moldovei, Hotărârea din 10 mai 2004.
14. CtEDO, cauza Pavlovici c. Moldovei, Hotărârea din 30 ianuarie 2018.
15. CtEDO, cauza Grivneac c. Moldovei, Hotărârea din 9 octombrie 2007

Hotărârile Curții Constituționale (relevante tematicii instruirii): <https://constcourt.md/>

1. Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 10.05.2017
2. Hotărârea Curții Constituționale nr. 39 din 14.12.2017
3. Hotărârea Curții Constituționale nr. 7 din 26.04.2018
4. Hotărârea Curții Constituționale nr. 8 din 05.04.2019
5. Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 08.10.2019
6. Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 17.12.2020
7. Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 25.03.2021
8. Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 03.03.2022

Acte normative ale Republicii Moldova:

8. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994.
9. Codul de executare a Republicii Moldova din 24 decembrie 2004.
10. Codul de Procedură civilă a Republicii Moldova din 30 mai 2003.
11. Codul administrativ al Republicii Moldova din 01.04.2019.
12. Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17.06.2010
13. Legea taxei de stat nr.213 din 31.07.2023.
14. Hotărârea Guvernului a Republicii Moldova nr. 1662/2002 privind modul de executare a hotărârilor Curții Constituționale.
15. Hotărârea Guvernului a Republicii Moldova nr. 270/2006 cu privire la aprobarea mărimilor sumelor bănești achitate persoanelor fizice citate de către instanța judecătorească, organele de urmărire penală, de examinare a materialelor administrative și cele de executare a documentelor executorii.
16. Hotărârea Guvernului nr. 886 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de determinare a mărimii taxelor pentru efectuarea actelor executorului judecătoresc și a spezelor procedurii de executare din 23.09.2010

Recomandările Curții Supreme de Justiție și avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

1. Recomandarea nr. 75 din 17.04.2015 Cu privire la modul de aplicare a art. 24 din Codul de executare
2. Avizul nr. 13 (2010) privind rolul judecătorilor în executarea hotărârilor judecătorești
3. Opinie consultativă nr. 106 cu privire la temeiul refuzului de a elibera titlul de executare silită a hotărârii arbitrale, prevăzut de alineatul (2) din articolul 485 Cod de procedură civilă

Bibliografie de profil:

1. Belei E. ș.a. Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
2. Belei E., Poalelungi M., Sârcu Diana ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013.
3. Belei E. ș.a. Comentariul Codului de executare al Republicii Moldova, ÎS FEP Tipografia centrală, Chișinău, 2021.
4. Cojocarui Violeta, Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în materie civilă în Republica Moldova, CEP, USM, Chișinău, 2007.
5. Cojocarui Violeta, Lazăr Diana, Eficacitatea internațională a sentințelor arbitrale străine în sistemul Convenției de la New York din 1958 - Chișinău.- CEP USM.- 2018.
6. Hurubă Eugen. Noțiuni de executare silită. București, Editura. Universul juridic, 2010.
7. Savelly Zilberstein, Viorel Ciobanu – Tratat de executare silită, Lumina LEX 2001.
8. Gârbuleț Ioan. Organizarea și exercitarea profesiei de executor judecătoresc. București: Ed. Hamangiu, 2007.
9. Gârbuleț, Ioan. Limitele controlului profesional asupra activității executorilor judecătorești. În: Culegerea lucrărilor Conferinței internaționale „Procesul civil și executarea silită. Teorie și practică”, România. Târgu-Mureș, 2015, ed. Universul Juridic, p. 317-328, ISBN 978-606-673-682-4
10. Cotoi E., Incidente în procedura de executare silită. București: Ed. Universul juridic, 2009.
11. Leș I. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art.1-1133. București: Editura C.H. Beck, 2013.
12. Ciobanu V.M., ș.a. Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat. Vol.I. Art.1-526. București: Universul Juridic, 2013.
13. Deleanu I. Tratat de procedură civilă. Volumul I. Ediție revăzută, completată și actualizată. București: Universul Juridic, 2013.
14. Boroș G., ș.a. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Vol.I. Art. 1-526. București, Editura Hamangiu, 2013.
15. Novicov, Oxana. *Controlul activității executorului judecătoresc în Republica Moldova*. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2023, nr. 2(65), pp. 45-48. ISSN 1857-2405.
16. Oprina, Evelina., Rolul activ al executorului judecătoresc între teorie și practică, *Conferința internațională „Procesul civil și executarea silită. Teorie și practică”*, România. Târgu-Mureș, 2015, București: ed. Universul Juridic, 2015, p. 60-94. ISBN 978-606-673-682-4
17. Talmaci, Roman. ș.a., *Ghid practic de executare silită, vol.III, acte normative și modele de acte în materie de executare silită*, Chișinău: ed. ÎS Tipografia Centrală, 2023

REPERE ONLINE:

- 1) <https://www.unej.md/>
- 2) <https://www.legis.md>
- 3) <http://www.constcourt.md/?l=ro>
- 4) <http://www.instante.justice.md>
- 5) [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})